

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Т. А. Конєва, С. А. Бурлан, Л. А. Євчук

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ
МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ
З ФІНАНСІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА**

Методична серія

Випуск 318



Миколаїв – 2021

УДК 658.15(076)
К 64

Рекомендовано до друку вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили (протокол № 1 від 14.01.2021 р.).

Рецензент:

Дранус Л. С., канд. економ. наук, заступник завідувача кафедри менеджменту Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

К 64

Конєва Т. А. Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва / Т. А. Конєва, С. А. Бурлан, Л. А. Євчук. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 52 с. (Методична серія ; вип. 318).

Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва призначені для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

У курсовій роботі розглядаються основні питання формування та використання фінансових ресурсів підприємства, організації процесу фінансового планування, аналізу фінансового стану, оцінки ймовірності банкрутства та розробки напрямів фінансової санації суб'єкта підприємництва. Передбачені етапи курсової роботи надають можливість не тільки розрахувати необхідні бюджети (збуту, витрат, грошових надходжень та ін.) підприємства, а й проаналізувати отримані результати, виявити позитивні, негативні та проблемні аспекти фінансової діяльності підприємства, а також знайти шляхи її вдосконалення.

Видання може бути використане як методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання», а також окремих тем в рамках дисциплін «Фінанси підприємств», «Фінансовий аналіз», «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва».

УДК 658.15(076)

© Конєва Т. А., Бурлан С. А.,
Євчук Л. А., 2021

© ЧНУ ім. Петра Могили, 2021

ISSN 1811-492X

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
1. ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
1.1. Зміст курсової роботи	6
1.2. Оформлення курсової роботи.....	9
1.3. Поточний контроль та захист курсової роботи.....	11
2. МЕТОДИКА ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	12
2.1. План збуту	12
2.2. Виробничий план.....	13
2.3. Кошторис прямих витрат на основний вид матеріалу	14
2.4. Кошторис прямих витрат на оплату праці	16
2.5. Кошторис собівартості продукції	16
2.6. Кошторис адміністративних витрат та витрат на збут.....	19
2.7. Графік очікуваних надходжень грошових коштів від продажу продукції.....	20
2.8. Графік очікуваних виплат грошових коштів за матеріали ..	21
2.9. Касовий план.....	22
2.10. Прогнозна фінансова звітність	24
2.11. Аналіз фінансового стану підприємства	25
2.12. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства та розробка заходів його фінансової санації.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	27
ДОДАТКИ.....	28

ПЕРЕДМОВА

Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва призначені для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Курсова робота є необхідним та підсумовуючим елементом вивчення студентами таких дисциплін, як: «Економіка підприємства», «Фінанси», «Бухгалтерський облік», «Фінанси підприємств», «Фінансовий аналіз», «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання», «Банківська діяльність», «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва», «Страхування», «Фінансовий ринок». Задачами курсової роботи є:

- узагальнення та закріплення теоретичних знань зазначених вище дисциплін;
- використання отриманих знань на практиці в процесі виконання необхідних розрахунків;
- розвиток у студентів здатності до обґрунтованої та об'єктивної оцінки стану і перспектив розвитку підприємства;
- поглиблення знань в області бізнес-планування, бюджетування, складання кошторисів, оцінки фінансового стану підприємства;
- набуття навичок застосування методів оптимального управління фінансовими ресурсами підприємства;
- розвиток у студентів вміння формулювати проблеми та визначати оптимальні шляхи їхнього вирішення, а також розвиток прагнення до дослідницької діяльності та творчої ініціативи;
- придбання навичок самостійного вирішення практичних задач та самостійного прийняття управлінських рішень на основі аналізу отриманих результатів.

У курсовій роботі розглядаються основні питання формування фінансових ресурсів підприємства, організації процесу фінансового планування, здійснення капітальних та фінансових інвестицій, аналізу фінансового стану, оцінки ймовірності банкрутства та розробки напрямів фінансової санації суб'єкта підприємництва. Передбаченні етапи курсової роботи дають можливість не тільки розрахувати необхідні бюджети (збуту, витрат, грошових надходжень та ін.) підприємства, а й проаналізувати отримані результати, виявити позитивні, негативні та проблемні аспекти фінансової діяльності підприємства, а також знайти шляхи її вдосконалення.

Курсова робота, сприяючи засвоєнню, узагальненню та застосуванню на практиці теоретичного матеріалу декількох фахових

Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсної роботи з фінансів суб'єктів підприємництва

дисциплін, може бути використана для вдосконалення фінансової діяльності будь-якого суб'єкта підприємництва.

Відповідно до «Положення про академічну доброчесність у ЧНУ ім. Петра Могили» курсові роботи студентів підлягають перевірці на плагіат.

1. ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1. Зміст курсової роботи

Курсова робота передбачає вступ, 4 глави, висновки, список використаних джерел, додатки.

У **вступі** курсової роботи розкриваються такі аспекти:

- важливість та основні завдання фінансового планування в управлінні діяльністю суб'єкта підприємництва;
- короткі відомості про обране підприємство та галузь, в якій воно функціонує. Для виконання курсової роботи кожному студенту буде запропонований на вибір перелік підприємств переважно переробної галузі, з якого має бути обраний один суб'єкт підприємництва (додаток А). У вступі має бути також зазначена особиста мотивація у виборі галузі діяльності та суб'єкта підприємництва;
- мета та основні завдання, що будуть досягнуті в курсовій роботі;
- основні етапи курсової роботи, що передбачається виконати;
- методи та інструментарій, що будуть використані під час здійснення розрахунків та аналізу результатів;
- джерела інформації та часовий період, на основі яких буде виконана курсова робота;
- очікуваний результат виконання курсової роботи.

Наприкінці у вступі слід показати, які питання будуть обговорюватися в кожній з глав і як ці глави пов'язані одна з одною.

Обсяг вступу – до 5–10 сторінок.

У **першій главі** курсової роботи наводиться:

- історія створення та розвитку обраного суб'єкта підприємництва;
- основні торгові марки (продукція), що виробляється;
- види діяльності підприємства згідно КВЕД;
- основні тенденції розвитку галузі, в якій функціонує підприємство, в Україні та світі.

Важливим навиком фахівця є розуміння, якими умовами зовнішнього середовища зумовлена ситуація на аналізованому підприємстві. Тому у першій главі треба приділили увагу стану галузі за останні 3–5 років та тенденціям на майбутнє.

У назві першої глави необхідно буде зазначити вид діяльності обраного підприємства. Наприклад, назва може звучати таким чином: «Огляд основних тенденцій функціонування підприємств у сфері

Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва

виробництва какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів». Обсяг першої глави орієнтовно складає 5–10 сторінок.

У другій главі «Методичні засади реалізації фінансово-інвестиційної діяльності підприємства» необхідно коротко розкрити:

– послідовність розрахунку операційних бюджетів: плану збуту; плану виробництва; кошторису прямих матеріальних, трудових, інших прямих і загальновиробничих витрат; кошторису собівартості продукції; кошторису адміністративних витрат та витрат на збут; графіку грошових надходжень і виплат; резерву сумнівних боргів;

– процедуру складання фінансових бюджетів: касового плану; форм планової фінансової звітності (баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів (за прямим та непрямим методами)).

Під час розкриття процедури розрахунку операційних та фінансових бюджетів особливу увагу необхідно приділити:

а) методам планування квартальних обсягів чистого доходу; визначення ціни одиниці продукції; визначення ціни одиниці матеріалу та матеріаломісткості продукції обраного підприємства у плановому році;

б) особливостям визначення запасів готової продукції та виробничих запасів (матеріалів) на початок та кінець планового року;

в) розкриттю законодавчих основ та процедури розрахунку внесків обраного підприємства до корпоративного недержавного пенсійного фонду на користь робітників.

Під час складання касового плану необхідно описати порядок визначення касового залишку підприємства на початок I кварталу планового року; мінімального касового залишку грошових коштів на кінець кожного з кварталів планового року.

Розкриваючи методи та інструментарій фінансової політики підприємства, у другій главі має бути визначена різниця, переваги та недоліки довгострокового банківського кредиту та фінансового лізингу як альтернативних джерел фінансування купівлі необоротного активу. Для більш предметного аналізу в якості даного необоротного активу може бути обране будь-яке обладнання для підприємства, за яким виконується курсова робота.

Окрім того, необхідно здійснити оцінку існуючих в Україні альтернатив здійснення інвестиційної політики підприємства, в тому числі це стосується напрямів розміщення коштів корпоративного пенсійного фонду та надлишку грошових коштів підприємства на кінець планових кварталів.

Друга глава за логікою викладення матеріалу має бути поділена на пункти: 2.1, 2.2, 2.3 та ін. Назва пунктів встановлюється студентом самостійно.

У другій главі необхідно розкрити джерела інформації, які було використано під час написання курсової роботи. Зокрема, вказуються, які форми фінансової звітності обраного підприємства та за який період було взято для аналізу, які інтернет-ресурси, вітчизняна та іноземна наукова література сприяла вибору методів планування, інощі отриманих результатів.

Загальний обсяг другої глави приблизно має складати 10–15 сторінок.

У **третьій главі «Фінансове планування та аналіз діяльності підприємства»** (зверніть увагу, що в назві глави має бути вказане найменування обраної студентом компанії) передбачається розрахунок операційних та фінансових бюджетів підприємства.

Детальні методичні рекомендації до виконання третьої глави курсової роботи наведені нижче, в главі 2 методичних вказівок.

На основі виконаних розрахунків здійснюється аналіз отриманих результатів, оцінка фінансового стану підприємства, в тому числі, визначення ймовірності банкрутства підприємства.

Третя глава має передбачати пункти із відповідними назвами, що розкриватимуть етапи здійснення фінансового планування та аналізу результатів.

Загальний обсяг третьої глави має складати 20–30 сторінок.

Четверта глава присвячена «Результатам та рекомендаціям з вдосконалення фінансового стану підприємства». У назві глави має бути вказане найменування обраної студентом компанії. Завданнями цієї глави є інтерпретація результатів планування та емпіричного аналізу, їхня критична оцінка. Додатково слід зазначити основні рекомендації щодо вирішення виявлених проблем на підприємстві, основних напрямків його фінансової санації, вдосконалення фінансово-інвестиційної діяльності, план подальшого розвитку підприємства.

У цій главі також обґрунтовуються додаткові шляхи розвитку підприємства з позиції фінансового директора. На думку фінансових директорів українських компаній з іноземним капіталом, сьогодні фінансовий директор повинен уміти все: проводити аналітичні розрахунки; обґрунтовувати політику зниження податкового навантаження; розробляти інвестиційну політику підприємства; формувати маркетингову політику підприємства; розумітись на системі підбору та

Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва

мотивації кадрів; інші компетенції. Опираючись на точку зору фінансових директорів провідних компаній, у цій курсовій роботі пропонується ширше обґрунтувати план розвитку досліджуваного підприємства.

Загальний обсяг четвертої глави має сягати до 10 сторінок.

У **висновках** курсової роботи як констатація фактів наводиться перелік основних важливих результатів проведеного дослідження – до 4 сторінок.

Список використаних джерел оформляється відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (додаток Б).

У **додатках** розміщуються ті таблиці, графіки, схеми, формули, фінансова звітність та інші матеріали, які не є результатом роботи автора, а використовуються як вихідні дані для аналізу.

1.2. Оформлення курсової роботи

Курсову роботу виконують в електронному варіанті та друкують на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210*297 мм) через півтора міжрядкових інтервала шрифтом Times New Roman розміром 14 пт, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Орієнтовний обсяг роботи становить 60–80 сторінок друкованого тексту.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш (додаток В). Далі слідує зміст з найменуваннями глав та пунктів (додаток Г).

Під час написання курсової роботи необхідно враховувати такі вимоги:

– заголовки структурних частин курсової «ЗМІСТ», «ВСТУП», назви глав, «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Перед назвами глав необхідно поставити відповідний номер: 1, 2, 3, 4. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Перед назвою пункту також вказується її номер. Наприклад, 1.1. буде означати перший пункт першого розділу. Крапку в кінці заголовка глави чи пункту не ставлять;

– кожен структурну частину курсової роботи (зміст, вступ, главу, але не пункт, висновки, список використаних джерел, додатки) треба починати з нової сторінки;

– нумерацію сторінок глав, пунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №;

– першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, на якому номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці;

– усі розрахунки курсової роботи виконуються в табличній формі;

– ілюстрації (схеми, графіки), таблиці, формули друкують шрифтом Times New Roman розміром 12 пт через 1 інтервал. Їх необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, форматувати симетрично до тексту, а також нумерувати послідовно в межах глави. Номер повинен складатися з номера глави і порядкового номера відповідно до ілюстрації (схеми, графіка), таблиці, формули;

– ілюстрації позначають словом «Рис.», номер і назва ілюстрації розміщують безпосередньо під ілюстрацією (Рис. 1.4 (четвертий рисунок першої глави));

– номер таблиці розміщують безпосередньо над нею, вирівнюючи напис по правій стороні, наприклад: Таблиця 2.5 (п'ята таблиця другої глави). Наступним після номера рядком посередині сторінки зазначається назва таблиці з великої літери. Після назви подається таблиця;

– аналогічно нумеруються формули, при цьому номер формул розміщують біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.2) (друга формула третьої глави). Формули виконуються за допомогою редактора MS Equation;

– у тексті обов'язкові посилання на представлені в курсовій роботі ілюстрації, таблиці, формули, додатки: на рис. 1.3, у табл. 2.5, у формулі (3.2) тощо;

– під час оформлення тексту необхідно давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати, на основі яких робляться висновки, визначається проблематика курсової роботи тощо. Посилання надаються в квадратних дужках із зазначенням порядкового номера джерела в загальному переліку використаної літератури та його сторінки, на яку посилаються, наприклад [5, с. 30]. Зразок оформлення списку використаних джерел наведено у додатку Б. Список використаної літератури в курсовій роботі слід розміщувати у порядку появи посилань у тексті або в алфавітному порядку прізвищ перших авторів чи заголовків;

– додатки оформлюються як продовження курсової роботи, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний додаток починається з нової сторінки. Вирівнюючи по правій стороні сторінки, друкуються слово Додаток з великої першої літери і велика літера, що позначає додаток: Додаток А, Б, В, Г тощо, окрім букв Г, С, І, Ї, Й, О, Ч, Б;

Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсної роботи з фінансів суб'єктів підприємництва

- скорочення слів в курсовій роботі, окрім загальноприйнятих, не допускаються;
- курсова робота перед усним захистом заздалегідь повинна бути роздрукована, скріплена відповідним чином та надана керівнику для оцінки згідно з графіком виконання курсової роботи (табл. 1.1).

1.3. Поточний контроль та захист курсової роботи

Для виконання курсової роботи відводиться 14 навчальних тижнів. Керівник курсової роботи проводить групові та індивідуальні консультації, а також здійснює поточний контроль виконання роботи студентами згідно зі встановленим графіком (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Графік виконання курсової роботи

№ етапу	Етап роботи	Термін	Оцінка
1	Вступ	2 тиждень семестру	5 балів
2	Перша глава	4 тиждень семестру	5 балів
3	Друга глава	6 тиждень семестру	5 балів
4	Третя глава:		
4.1	Розрахунок бюджетів (1 частина)	8 тиждень семестру	5 балів
4.2	Розрахунок бюджетів (2 частина)	10 тиждень семестру	5 балів
4.3	Аналіз отриманих результатів	12 тиждень семестру	5 балів
5	Четверта глава	13 тиждень семестру	5 балів
6	Висновки	13 тиждень семестру	5 балів
7	Оформлення курсової роботи	2–13 тиждень семестру	20 балів
8	Захист курсової роботи	14 тиждень семестру	40 балів
	Загалом		100 балів

Виконана курсова робота надається на захист після попередньої перевірки (в тому числі, на плагіат) та погодження із керівником. Захист оформляється диференційованим заліком із відповідною оцінкою. Для захисту курсової роботи створюється комісія з викладачів кафедри фінансів і кредиту. Оцінюючи курсову роботу, керівник приймає до уваги такі критерії: послідовність та своєчасність виконання передбачених етапів, ініціативність та рівень самостійності студента в процесі виконання курсової роботи, оформлення роботи згідно зі встановленими вимогами, правильність розрахунків та обґрунтованість аналізу отриманих результатів, вільне оперування процедурами здійснених розрахунків та отриманими результатами (висновками) під час усного захисту курсової роботи.

2. МЕТОДИКА ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Третя глава – це розрахункова частина курсової роботи. Студент за бажанням обирає будь-яке із запропонованих вітчизняних підприємств, на основі фінансової звітності якого за попередні п'ять років здійснює фінансове планування діяльності компанії на плановий рік.

Річним фінансовим планом компанії є її бюджет, що слугує інструментом планування та контролю. Бюджет компанії класифікується по двох основних категоріях: поточний (операційний) бюджет та фінансовий бюджет.

Поточний (операційний) бюджет складається з:

- плану збуту;
- виробничого плану;
- кошторису прямих витрат на оплату праці;
- кошторису прямих витрат на матеріали;
- кошторису інших прямих та загальновиробничих витрат;
- кошторису адміністративних витрат та витрат на збут.

Фінансовий бюджет компанії складається з:

- касового плану;
- прогнозного звіту про рух грошових коштів;
- прогнозного звіту про фінансові результати;
- прогнозного балансу.

Вихідними даними для здійснення бюджетування на плановий рік є фінансова звітність обраного підприємства (баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів) за попередні 5 років.

2.1. План збуту

Початковим етапом складання бюджетів підприємства на плановий рік є формування плану реалізації його продукції, товарів, робіт, послуг (додаток Д, табл. Д.1).

У процесі складання плану збуту продукції необхідно враховувати, що величина річного продажу на підприємстві є сумою його кварталних продажів:

$$ВРП = \sum_{i=1}^i K_{p_i} * Ц_{p_i} \quad (2.1)$$

Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсної роботи з фінансів суб'єктів підприємництва

де ВРП – вартість продажу продукції підприємства за рік, тис. грн;
Кр_i – кількість одиниць реалізованої продукції підприємства за i-тий квартал, од.;

Цр – ціна реалізації одиниці продукції, тис. грн.

Для складання плану збуту підприємства необхідно виконати такі етапи:

1. На основі фінансової звітності обраного підприємства за останні 5 років визначити динаміку зміни чистого доходу та спрогнозувати його обсяг на плановий рік та I, II квартали наступного за плановим року з урахуванням темпів інфляції за відповідні періоди.

2. Проаналізувати, наскільки обраний бізнес підпадає під сезонні зміни протягом року. Відобразити ці зміни, плануючи чистий дохід поквартально на плановий рік та на два квартали наступного за плановим року.

3. Обрати один вид продукції, що випускає аналізоване підприємство, та дізнатися ціну за одиницю цієї продукції. Необхідно звернути увагу на те, що чистий дохід, відображений у фінансовій звітності, вимірюється у тис. грн, тому ціна одиниці продукції також має бути переведена у тис. грн. Ціна одиниці продукції в плановому році також потребує коригування на відповідний індекс інфляції.

4. Згідно з планом збуту визначити щоквартальний очікуваний продаж продукції в одиницях на плановий рік та I, II квартали наступного за плановим року.

5. На основі розрахованого плану збуту необхідно:

- визначити особливості реалізації підприємства (рівномірність, сезонність, тощо), вид галузі та тип продукції, що випускає підприємство;
- встановити загрози та переваги визначеної галузі;
- запропонувати основні шляхи подолання встановлених загроз галузі під час діяльності підприємства.

2.2. Виробничий план

Враховуючи план збуту, а також умови щодо запасів готової продукції на початок та кінець планового року, необхідно визначити потребу підприємства у виробництві додаткових одиниць готової продукції (додаток Д, табл. Д.2).

Складаючи виробничий план підприємства, слід враховувати такі умови:

- величина запасу готової продукції на кінець певного кварталу визначається відсотком від обсягу продажу цієї продукції в наступному кварталі. Цей відсоток можна розрахувати на основі

фінансової звітності підприємства як середнє за останні п'ять років співвідношення запасу готової продукції на кінець року (р. 1100, форма 1) до річної собівартості реалізованої продукції (р. 2050 по модулю, форма 2);

– загальна потреба у готових виробах на підприємстві визначається сумою величини очікуваного продажу одиниць готової продукції та величини необхідного запасу цієї продукції на кінець періоду;

– запас готової продукції на початок кварталу аналогічний запасу цієї продукції на кінець попереднього кварталу;

– запас готової продукції на початок I кварталу планового року визначається за формулою:

$$\text{ЗГПп} = \text{ГПб} : \text{BC од.}, \quad (2.2)$$

де ЗГПп – запас готової продукції на початок I кварталу, од.;

ГПб – вартість готової продукції з вхідного балансу підприємства, тис. грн;

BC од. – виробнича собівартість одиниці готової продукції підприємства у попередньому році, тис. грн.

Виробнича собівартість одиниці готової продукції підприємства у попередньому році (BC од.), у свою чергу, може бути визначена за формулою:

BC од. = Собівартість реалізованої продукції
за попередній звітний рік, тис. грн:

[Чистий дохід за попередній звітний рік, тис. грн:

$$\text{Ціна одиниці продукції за попередній звітний рік, тис. грн}] \quad (2.3)$$

Необхідний обсяг виробництва готової продукції в кварталі визначається як різниця між величиною загальної потреби підприємства у готових виробах цього періоду та запасом продукції на його початок.

2.3. Кошторис прямих витрат на основний вид матеріалу

Метою складання кошторису є визначення загальної вартості матеріалів, які необхідно придбати в плановому році:

$$M = \sum_{i=1}^i K_{m_i} * Ц_{m_i}, \quad (2.4)$$

де M – загальна вартість закупівлі матеріалів на плановий рік, тис. грн;

K_{m_i} – обсяг закупівлі необхідних матеріалів в i-тому кварталі, кг (л, г, т);

Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсної роботи з фінансів суб'єктів підприємництва

Цм – ціна одиниці матеріалу, тис. грн.

У курсовій роботі кошторис прямих витрат розраховується для одного з основних видів матеріалів. Розрахунок обсягу закупівлі необхідного матеріалу в періоді (додаток Д, табл. Д.3) включає декілька етапів:

1. Визначення потреби в матеріалі на одиницю продукції в кг, г, л, т та ціни одиниці (1 кг, 1 л, 1 г) матеріалу в тис. грн на плановий рік та I, II квартали наступного за плановим року з урахуванням темпів інфляції.

2. Визначення потреби в матеріалах для виробництва необхідної готової продукції (кг, л, т, г) в кварталі як добуток необхідного обсягу виробництва готової продукції (одиниць) за і-тий квартал та потреби в матеріалі на одиницю продукції (кг).

3. Визначення загальної потреби в матеріалах (кг) за квартал, яка розраховується як сума потреби в матеріалах для виробництва необхідної готової продукції (кг), та величини запасів цих матеріалів на кінець розрахункового кварталу (кг).

4. Запас матеріалів на кінець кварталу (кг) визначається відсотком від потреби в матеріалах для виробництва необхідної готової продукції (кг) в наступному кварталі. Цей відсоток запасу матеріалів умовно буде дорівнювати відсотку запасу готової продукції на кінець кварталу, визначений у виробничому плані.

5. Обсяг закупівлі необхідних матеріалів (кг) у кварталі визначається як різниця між величиною загальної потреби в матеріалах (кг) та обсягом запасів цих матеріалів на початок цього кварталу (кг).

6. Обсяг запасів матеріалів на початок кварталу (кг) аналогічний запасу цих матеріалів на кінець попереднього кварталу.

7. Обсяг запасів матеріалу на початок I кварталу (кг) визначається за формулою (2.5):

$$ЗМп = Мб : Цм, \quad (2.5)$$

де ЗМп – обсяг запасів матеріалу на початок I кварталу, кг;

Мб – вартість матеріальних запасів в тис. грн на кінець попереднього звітного року;

Цм – ціна одиниці матеріалу в попередньому році, тис. грн.

8. Обсяг закупівлі необхідних матеріалів в плановому періоді (кг) розраховується як різниця між загальною потребою в матеріалах на виробництво (кг) та обсягом запасів матеріалів на початок періоду (кг).

9. Вартість матеріалів для закупівлі (тис. грн) є добутком обсягу закупівлі необхідних матеріалів та ціни одиниці матеріалу у плановому році в тис. грн.

2.4. Кошторис прямих витрат на оплату праці

Цей кошторис (додаток Д, табл. Д.4) визначає суму грошових коштів, необхідних для оплати праці, яка безпосередньо пов'язана із виробництвом готової продукції в плановому році.

У фінансовій звітності минулих п'яти звітних років зазначено середньорічна кількість робітників, яка береться в основу розрахунку на плановий рік. Умовно вважаємо, що всі робітники працюють на основному виробництві.

Величина прямих витрат на оплату праці (ОЗП) за квартал пропонується визначати за формулою:

$$\begin{aligned} \text{ОЗП} = & \text{Середньорічна кількість робітників} * \text{Середня заробітна плата} \\ & \text{за місяць у промисловості в плановому році з урахуванням інфляції} \\ & * 3 \text{ місяці} \\ & * 1,22 \text{ (єдиний соціальний внесок)} \end{aligned} \quad (2.6)$$

Окремим моментом курсової роботи є розрахунок внесків до недержавного пенсійного фонду підприємства. Згідно з Податковим Кодексом України роботодавець має право здійснювати внески до недержавного корпоративного пенсійного фонду на користь робітників та відображати їх суму у витратах. Такі внески не будуть вважатися оподатковуваним доходом для самих робітників лише у випадку, коли вони не перевищують 15% нарахованої роботодавцем суми заробітної плати платнику податку протягом кожного звітного податкового місяця (ст. 164.2.16).

З огляду на це, необхідно здійснити розрахунок щоквартальних внесків підприємства до корпоративного пенсійного фонду, виходячи із 15% від нарахованого працівникам доходу (додаток Д, табл. Д.5).

Визначивши анuitет у вигляді постійної річної суми внесків до корпоративного пенсійного фонду на одного робітника, кількість років його пенсійного стажу (на власний розсуд), а також вартість альтернативних фінансових інвестицій (річний відсоток за депозитом), необхідно за допомогою відповідної формули розрахувати майбутню вартість пенсійних накопичень цього працівника.

2.5. Кошторис собівартості продукції

До складу основних якісних показників господарсько-фінансової діяльності підприємства відноситься собівартість продукції.

Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсної роботи з фінансів суб'єктів підприємництва

Собівартість продукції – це виражені в грошовій формі поточні витрати підприємства на виготовлення продукції. До таких витрат відносяться прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загальновиробничі витрати.

У процесі виконання курсової роботи необхідно визначити виробничу собівартість продукції за статтями витрат згідно з П(С)БО 16 «Витрати» та з урахуванням вихідних даних. Результати розрахунків представити у формі, наведеній у додатку Д (табл. Д.6).

Необхідними етапами планування собівартості продукції є зазначене нижче:

1. Під час визначення собівартості виробленої продукції у плановому році необхідно врахувати таке:

– на основі фінансової звітності за попередні п'ять звітних періодів визначте середню величину співвідношення собівартості реалізованої продукції до чистого доходу. Використавши цей відсоток та значення чистого доходу за плановий рік, встановіть собівартість реалізованої продукції за цей період;

– запаси готової продукції на початок планового року будуть дорівнювати запасам готової продукції на кінець минулого звітного року;

– запаси готової продукції на кінець планового року будуть дорівнювати добутку величини запасів готової продукції на кінець IV кварталу планового року та виробничої собівартості одиниці готової продукції підприємства у минулому звітному році (ВС од.), яка визначається за формулою 2.3.

Загальна собівартість виробленої продукції в плановому році визначається, виходячи із формули 2.7:

$$\begin{aligned} \text{Собівартість реалізованої продукції в плановому році} = \\ \text{Запаси готової продукції на початок планового року} + \\ \text{Собівартість виробленої продукції в плановому році} - \\ \text{Запаси готової продукції на кінець планового року} \quad (2.7) \end{aligned}$$

2. Для планування складу собівартості виробленої продукції використовуються показники розділу III Звіту про фінансові результати «Елементи операційних витрат». Проаналізувавши структуру витрат, наведену у цьому розділі за останні п'ять звітних років, можна визначити орієнтовну структуру собівартості продукції обраного підприємства. Так, матеріальні затрати будуть умовно свідчити про частку прямих матеріальних витрат, витрати на оплату праці разом із

відрахуваннями на соціальні заходи – відповідно про частку прямих витрат на оплату праці, амортизація – про інші прямі витрати, інші операційні витрати – про загальновиробничі витрати підприємства (табл. 2.1):

Таблиця 2.1

Складові собівартості продукції

Елементи операційних витрат згідно з розділом III Звіту про фінансові результати	Елементи собівартості продукції відповідно до П(С)БО 16 «Витрати»	Структура (середня величина кожної складової за п'ять попередніх років), %
Матеріальні затрати	Прямі матеріальні витрати	?
Витрати на оплату праці	Прямі витрати на оплату праці	?
Відрахування на соціальні заходи		
Амортизація	Інші прямі витрати	?
Інші операційні витрати	Загальновиробничі витрати	?
Загалом	Загалом	100%

3. Отримавши величину загальної собівартості виробленої продукції в плановому році (п. 1) та орієнтуючись на її структуру (п. 2), необхідно розрахувати планові загальні прямі матеріальні витрати. Вони включатимуть загальну вартість усіх матеріалів, що були використані під час виробництва готової продукції. Вартість одного з основних матеріалів була розрахована в кошторисі прямих витрат на матеріали, її можна визначити шляхом добутку річної потреби в матеріалі для виробництва готової продукції (рядок 3) та ціни одиниці матеріалу (рядок 8, табл. Д.3, додаток Д).

4. Розрахувавши різницю між загальними прямими матеріальними витратами та витратами на основний вид матеріалу, встановить річну вартість додаткових матеріалів, що також використовуються для виробництва готової продукції підприємства в плановому році.

5. Поділивши річні прямі витрати на оплату праці (додаток Д, табл. Д.4, рядок 5) на планову річну виробничу собівартість (п. 1), визначте фактичну частку прямих витрат на оплату праці в собівартості продукції.

6. Маючи планову суму виробничої собівартості та її структуру, визначте суму амортизаційних відрахувань та загальновиробничих витрат у плановому році таким чином, щоб сума часток прямих матеріальних витрат (основного та додаткових видів матеріалів),

Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсної роботи з фінансів суб'єктів підприємництва

прямих витрат на оплату праці разом із єдиним соціальним внеском, амортизації та загальновиробничих витрат склали 100 %.

7. Річну планову собівартість виробленої продукції необхідно розбити по кварталах. Для цього:

- прямі витрати на основний вид матеріалу та прямі витрати на оплату праці вже розбиті поквартально у відповідних попередніх кошторисах (додаток Д, табл. Д.3 та Д.4);

- орієнтуючись на динаміку квартального розподілу прямих витрат на основний вид матеріалу, аналогічним чином розподілить інші прямі витрати на додаткові матеріали, амортизацію та загальновиробничі витрати. Зведені результати розподілу елементів планової собівартості по кварталах необхідно навести у вигляді табл. Д.6 (додаток Д).

8. Розрахувати виробничу собівартість одиниці продукції у плановому році за формулою:

$$\begin{aligned} & \text{Виробнича собівартість одиниці продукції в плановому році, тис. грн} = \\ & \text{Планова виробнича собівартість продукції, тис. грн:} \\ & \text{Обсяг виробництва готової продукції, од.} \end{aligned} \quad (2.8)$$

(додаток Д, табл. Д.2, рядок 5 за рік).

9. Отримані результати розрахунків є основою для:

- визначення та аналізу структури виробничої собівартості продукції, виявлення додаткових резервів її зниження;

- встановлення трудомісткості, матеріаломісткості та інших характеристик продукції;

- аналізу співвідношення виробничої собівартості та ціни продукції;

- розробки шляхів оптимізації структури та методів зменшення собівартості продукції.

2.6. Кошторис адміністративних витрат та витрат на збут

Витрати підприємства, пов'язані із організацією, управлінням бізнесу та реалізацією продукції, розраховуються під час підготовки кошторису адміністративних витрат та витрат на збут.

Склад адміністративних витрат та витрат на збут підприємства визначається відповідно до ПСБ(О) 16 «Витрати». Загальні прогностичні витрати на збут та адміністративні витрати оплачуються в кварталі, в якому вони мали місце. Кошторис цих витрат складається в розрізі їх статей за формою, наведеною у додатку Д (табл. Д.7).

Планування річного обсягу адміністративних витрат та витрат на збут здійснюється через розрахунок середньої частки відповідних витрат у чистому доході за минулі п'ять звітних періодів. Розподіл

адміністративних витрат та витрат на збут за кварталами можливий за допомогою добутку частки відповідних витрат та обсягу квартального чистого доходу в плані збуту.

На основі отриманих результатів проаналізуйте:

- джерела погашення адміністративних витрат та витрат на збут;
- можливу змінну та постійну складові адміністративних витрат і витрат на збут;
- співвідношення адміністративних витрат та витрат на збут.

2.7. Графік очікуваних надходжень грошових коштів від продажу продукції

Основним джерелом надходжень грошових коштів на підприємстві є дохід від реалізації його продукції (товарів, робіт, послуг). У зв'язку з цим, розрахунок графіку грошових надходжень за відвантажену продукцію має бути розрахований та пізніше використаний під час складання загального касового плану підприємства.

Графік грошових надходжень планується на кожен квартал року і має такі особливості:

- в I кварталі планового року планується погашення загальної величини дебіторської заборгованості підприємства за продукцію (товари, роботи, послуги), що обліковувалася на кінець останнього звітного року;

- політика кредитування покупців підприємства передбачає сприятливі для них умови оплати відвантаженої продукції, коли оплата здійснюється по частинах: певний відсоток оплачується в кварталі продажу, решта – в наступному. Для встановлення умов кредитування покупців з боку аналізованого підприємства необхідно визначити середнє співвідношення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги та чистого доходу підприємства за п'ять минулих звітних років. Цей відсоток дозволяє встановити обсяг продукції, яка відвантажується з відстрочкою платежу. Решта буде оплачуватися вчасно в кварталі відвантаження. Окрім того, варто передбачити резерв сумнівних боргів у розмірі 1% від чистого доходу відповідного кварталу;

- непогашена дебіторська заборгованість на кінець планового року є відсотком від продажу готової продукції в IV кварталі, яка за умовами політики кредитування планується до отримання в I кварталі наступного за плановим року. Ця величина буде відображена в прогнозованому балансі підприємства у відповідному рядку;

- передбачено залишок дебіторської заборгованості на кінець кожного кварталу, що є сумнівними боргами підприємства та

Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсної роботи з фінансів суб'єктів підприємництва

виключаються з грошових надходжень від продажу готової продукції відповідних періодів;

– результати розрахунків графіку грошових надходжень необхідно надати у табличній формі (додаток Д, табл. Д.8, Д.9).

2.8. Графік очікуваних виплат грошових коштів за матеріали

Одним із основних напрямків витрат грошових коштів є оплата за матеріали. Визначення розміру цих виплат (додаток Д, табл. Д.10) також необхідне для складання загального касового плану підприємства.

Графік очікуваних виплат грошових коштів складається для кожного кварталу року і має такі особливості:

– у I кварталі планового року планується погашення загальної величини кредиторської заборгованості підприємства за продукцію (товари, роботи, послуги), що обліковувалася на кінець останнього звітного року;

– за умовою курсової роботи політика кредитування аналізованого підприємства з боку його постачальників передбачає сприятливі умови для оплати отриманих від них матеріалів (певний відсоток оплачується в кварталі покупки, решта – в наступному). Для визначення даних умов кредитування, необхідно визначити середнє співвідношення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на кінець року та витрачання коштів на оплату товарів, робіт, послуг (рядок 3100, форми 3) протягом п'яти минулих звітних років. Ця частка буде означати вартість товарів, робіт, послуг, що оплачується підприємством з відстрочкою, решта буде погашатися ним в кварталі фактичного відвантаження матеріалів;

– кредиторська заборгованість на кінець планового року є відсотком від обсягу покупки матеріалів у IV кварталі та планується до погашення в I кварталі наступного за плановим року. Ця величина буде відображена в прогнозному балансі у відповідному рядку;

– під час складання графіка розраховується величина грошових виплат, пов'язаних із придбанням як основного, так і додаткових матеріалів на виготовлення продукції.

Результати виконаних розрахунків (табл. Д.8, Д.9, Д.10) надають можливість:

– проаналізувати політику товарного кредитування, яка надається підприємству і яка передбачена підприємством для покупців його продукції;

- порівняти суми кредиторської та дебіторської заборгованості на підприємстві;
- оцінити переваги і недоліки сприятливої та стриманої політики кредитування покупців для підприємства-продавця;
- розробити методи боротьби та запобігання сумнівним боргам у подальшій діяльності підприємства.

2.9. Касовий план

Касовий план підприємства (додаток Д, табл. Д.11) надає можливість узагальнити всі надходження та виплати грошових коштів підприємства, визначити надлишок або дефіцит грошових коштів, передбачити напрямки інвестування касових залишків, розрахувати обсяг та джерело необхідного додаткового фінансування (кредиту), а також порядок його погашення. В результаті касовий план визначає касовий залишок грошових коштів підприємства на кінець планового року, необхідний для складання прогнозного балансу.

Під час складання касового плану необхідно враховувати такі аспекти:

- касовий залишок на початок I кварталу в касовому плані є сумою грошових коштів, яка залишилася на рахунку підприємства на кінець останнього звітного року;

- облікова політика підприємства передбачає, що величина касового залишку на кінець кожного кварталу повинна бути більша за мінімальний касовий залишок грошових коштів. Для розрахунку останнього необхідно визначити середнє співвідношення залишку грошових коштів на кінець року (рядок 3415 форми 3) до річного чистого доходу (рядок 2000 форми 2) підприємства за минулі п'ять звітних періодів. Таким чином, мінімальний касовий залишок грошових коштів на кінець відповідного кварталу планового року буде визначатися добутком отриманого відсотку та чистого доходу цього кварталу;

- касовий залишок на початок кварталу аналогічний касовому залишку на кінець попереднього кварталу;

- касовий план складається на основі попередніх розрахунків: графіка надходжень грошових коштів від реалізації продукції; графіка виплат за матеріали; кошторису прямих витрат на оплату праці; кошторису загальнопромислових витрат; кошторису адміністративних витрат та витрат на збут. Особливу увагу необхідно звернути на такі моменти:

- а) планові витрати на амортизацію не враховуються у касовому плані, оскільки підприємство не здійснює грошових виплат за цим видом витрат;

Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсної роботи з фінансів суб'єктів підприємництва

б) у касовому плані має бути передбачено погашення всієї поточної дебіторської та кредиторської заборгованості, яка обліковувалася в балансі підприємства на кінець останнього звітного року. Порядок та суму сплати цієї заборгованості можливо розподілити серед кварталів року найоптимальнішим способом, не порушуючи загальної рівноваги руху грошових коштів на підприємстві;

в) у касовому плані серед грошових виплат необхідно передбачити внески підприємства до недержавного пенсійного фонду. Кошти цього фонду мають бути інвестовані, результати розміщення та отриманий від цього прибуток можна відобразити у підрозділі «Інші надходження» (додаток Д, табл. Д.11). Як правило, кошти фонду можуть бути розміщені у фінансові інвестиції – цінні папери або депозит. Відповідно до цього, окремо оцінить, що є більш вигідним з урахуванням ставок по депозитах, змін цін на акції основних вітчизняних емітентів та відобразить результати найбільш вигідного розміщення коштів у касовому плані. У випадку обрання депозиту, нараховані відсотки на кошти пенсійного фонду можуть бути капіталізовані;

г) необхідно передбачити придбання обраним підприємством нової техніки, додатково проаналізувавши можливі моделі основного засобу та його ціни на ринку. З урахуванням поточних показників фінансового ринку доречно оцінити, що є більш вигідним для підприємства: залучення довгострокового (5 років) банківського кредиту для придбання цієї техніки або оформлення договору фінансового лізингу (5 років). На основі отриманих висновків відобразити результати найбільш вигідного фінансування техніки у касовому плані;

– у випадку нестачі грошових коштів підприємство може залучити короткостроковий кредит, у такому розмірі та за таким порядком погашення основної суми боргу і сплати відсотків, щоб підтримувати запланований касовий залишок і не допускати нестачі грошових коштів протягом року. Ставка відсотка за цим кредитом визначається згідно з умовами на вітчизняному ринку;

– у випадку, коли підприємство характеризується надлишком грошових коштів, що перевищує мінімальний касовий залишок, треба передбачити їх інвестування або у цінні папери, або на депозит. Відповідна операція відображається у розділі «Інші виплати». А нараховані відсотки за цими фінансовими інвестиціями – у розділі «Інші надходження». Як у випадку із недержавним пенсійним фондом, так і з розміщенням надлишкових грошових коштів, розрахунок відсотків можна здійснити на умовах капіталізації.

Касовий план дозволяє:

- проаналізувати та розробити шляхи оптимізації структури грошових надходжень та виплат підприємства;
- встановити причини та наслідки надлишку та нестачі грошових коштів цього підприємства, розробити шляхи подолання цих проблем;
- запропонувати альтернативні внутрішні джерела грошових надходжень, а також види та структуру зовнішнього фінансування;
- пояснити причини вилучення амортизаційних відрахувань із касового плану.

2.10. Прогнозна фінансова звітність

На основі розрахунків попередніх підрозділів та згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» в рамках цього пункту необхідно скласти прогнозну фінансову звітність: баланс (звіт про фінансовий стан), звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), звіт про рух грошових коштів за прямим та непрямим методами.

Фінансова звітність будь-якого підприємства відображає результати господарських операцій, що мали місце протягом року. Форми фінансової звітності є головним джерелом інформації про підприємство, вид та особливості його діяльності, ефективність і результативність. Достовірна інформація балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, користувачами якої є керівники та власники підприємства, державні органи контролю та клієнти, кредитори та потенційні інвестори, визначає і впливає не тільки на поточну, а й на перспективну діяльність того чи іншого суб'єкта підприємництва.

1. Прогнозний звіт про фінансові результати

Звіт про фінансові результати підприємства (додаток Е) складається на підставі попередніх розрахунків курсової роботи: планового річного обсягу чистого доходу та собівартості реалізованої продукції, адміністративних витрат та витрат на збут.

Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та з попередніми розрахунками необхідно визначити обсяг планових інших операційних витрат, інших фінансових доходів, фінансових витрат обраного підприємства. Зафіксуйте у відповідних статтях Звіту про фінансові результати також витрати, пов'язані із здійсненням відрахувань до корпоративного пенсійного фонду та виплатами за договором кредитування (або фінансового лізингу).

2. Прогнозний баланс

Спрощений баланс (додаток Д, табл. Д.12) та форма 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (додаток Е) ґрунтується на попередніх розрахунках курсової роботи та є необхідною основою для аналізу фінансового стану підприємства в плановому році.

3. Прогнозний звіт про рух грошових коштів

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», а також результати попередніх розрахунків є основою для складання звіту про рух грошових коштів підприємства за прямим та непрямим методами (додаток Е).

Головною умовою при цьому є те, щоб касовий залишок на кінець ІV кварталу планового року, відображений у касовому плані (Додаток Д, табл. Д.11), співпадав із кінцевим результатом складеного Звіту про рух грошових коштів (форма 3) за прямим та непрямим методами.

2.11. Аналіз фінансового стану підприємства

Складена фінансова звітність дозволяє проаналізувати діяльність підприємства, зокрема:

- пояснити значення показника співвідношення собівартості реалізованої продукції до річного чистого доходу, чистого прибутку до чистого доходу, структуру доходів та витрат суб'єкта підприємництва за формою 2;
- проаналізувати складові ціни продукції, систему ціноутворення підприємства; тип ринку, на якому воно функціонує;
- розробити шляхи вдосконалення ціноутворення;
- визначити можливі напрямки розподілу отриманого чистого прибутку підприємства.

На основі вихідних даних, отриманих результатів курсової роботи, необхідно розрахувати показники фінансового стану цього підприємства за формою, наведеною у додатку Д (табл. Д.13). Результати розрахунків надають змогу:

- зробити порівняльний аналіз фінансового стану підприємства на початок та кінець планового року;
- проаналізувати структуру формування грошових надходжень та виплат підприємства, співвідношення між собою чистих грошових потоків від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, встановити шляхи оптимізації руху грошових коштів;
- виявити проблемні аспекти фінансового стану підприємства, встановити позитивні та негативні тенденції, що передбачаються в плановому році.

2.12. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства та розробка заходів його фінансової санації

На основі результатів фінансового аналізу та оцінки ймовірності банкрутства згідно з моделями Альтмана, Спрінгейта, Терещенко визначити:

- ступінь фінансової кризи суб'єкта підприємництва;
- основні причини та фактори погіршення фінансового стану підприємства;
- напрямки та шляхи фінансового оздоровлення (санації) підприємства.

Необхідно надати висновки, на скільки підприємству загрожує ризик банкрутства і чому запропоновані саме такі підходи до його оздоровлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Курило О. Б., Бондаренко Л. П., Вівчар О. І., Чубка О. М. Фінанси підприємств : підручник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
2. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 504 с.
3. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV/ Верховна Рада України. URL: www.rada.gov.ua.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI/ Верховна Рада України. URL: www.rada.gov.ua.
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73 / Міністерство фінансів України. URL: www.rada.gov.ua.
7. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433/ Міністерство фінансів України. URL: www.rada.gov.ua.
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: www.rada.gov.ua.

ДОДАТКИ

Додаток А

Перелік підприємств для виконання курсової роботи:

1. «Київська кондитерська фабрика "Рошен"», код ЄДРПОУ 00382125
2. «Вінницький молочний завод "Рошен"», 00418018
3. Кондитерська фабрика «Харків'янка», 30377900
4. Харківська бісквітна фабрика, 00377265
5. «Кременчуцька кондитерська фабрика "Рошен"», 00382191
6. «Кондитерська фабрика "А.В.К"», Дніпропетровськ, 00373882
7. Вінницька кондитерська фабрика, 00382013
8. ПРАТ «Монделіс Україна», 00382220
9. «Рівненська кондитерська фабрика», 00382214
10. «Запорізька кондитерська фабрика», 00382094
11. ПРАТ «Домінік», 00382208
12. ПАТ «Донецький міський молочний завод №2», 00445162
13. ПАТ «Дубномолоко», 05496081
14. Баштанський сирзавод, 00446500
15. Яготинський маслозавод, 00446003
16. Пирятинський сирзавод, 00446865
17. Золотоніський маслоробний комбінат, 00447824
18. Городенківський сирзавод, 00445720
19. Біловодський маслоробний завод, 00444808
20. Новотроїцький маслосирзавод, 00447586
21. Чаплинський маслосирзавод, 00447617
22. Новгород-сіверський сирзавод, 00448077
23. «Лакталіс-Миколаїв», 23624594
24. ПРАТ «Вімм-Білл-Данн Україна», 00445937
25. ПРАТ Юрія, 00447853
26. Первомайський молочноконсервний комбінат, 00418107
27. ПАТ «Кременчуцький міськмолкозавод», 00446782
28. ПАТ «Карлсберг Україна», 00377511
29. ПАТ «Охтирський пивоварний завод», 00383053
30. ПАТ «Сан Інбев Україна», 30965655
31. ПАТ «Фірма полтавпиво», 05518768
32. ПАТ «Хмельницький обласний пивзавод», 05513922

**Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної
курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва**

33. ПРАТ «Бершадський комбінат», 05513371
34. ПРАТ «Славутський пивоварний завод», 21334136
35. ПРАТ «Моршинський завод мінеральних вод "Оскар"», 22415322
36. Миргородський завод мінеральних вод, 00382651
37. ПРАТ «Оболонь», 05391057
38. ПРАТ «Новомосковський завод мінводи», 00382728
39. ПРАТ «Царичанський завод мінводи», 00377101
40. ПРАТ «Кременчукм'ясо», 30068026
41. ПРАТ «Волиньхолдінг», 20134889
42. ПРАТ «Чумак», 24106105
43. ПРАТ «Вінницяпобутхім», 30684913
44. ПРАТ «Мономах», 19421419
45. ПРАТ «Київхліб», 00381574
46. ПРАТ «Лантманнен акса», 00378537
47. ПРАТ «Кондитерська фабрика "Лагода"», 32967502
48. ПРАТ «Бель Шостка Україна», 00447103
49. ПАТ «Коблево», 00413966
50. ПРАТ «Болградський виноробний завод», 00411938
51. ПАТ «Дім марочних коньяків "Таврія"», 00413475
52. ПРАТ «Одеський коньячний завод», 00412056
53. ПАТ «Виробничо-торгова кондитерська фірма "Ласощі"», 00382102
54. ПРАТ «Орлан», 21497134,
55. ПРАТ «Виробниче об'єднання "Конті"», 25112243
56. ПРАТ «Нікопольський хлібокомбінат», 00381381
57. ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат», 03293304
58. ПРАТ «Стрийський хлібокомбінат», 23976347
59. ПАТ «Житомирський маслозавод», 00182863
60. ПРАТ «Львівський холодокомбінат», 01553706

Приклад оформлення списку використаних джерел

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ЗАПИСІВ

у позатекстовому списку бібліографічних посилань відповідно до вимог нового ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація.

Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

Загалом це оформлення більш просте: прибираються зайві пробіли, замість сполучення «крапка й тире» використовуються просто крапки, прибираються деякі інші знаки та повторне зазначення імен авторів (якщо їх від 1 до 4, можна зазначити імена всіх на початку опису), дозволяється не вказувати видавництво, для електронних ресурсів введено єдине формулювання «URL» незалежно від мови статті (також може зазначатися номер DOI).

Один чи більше авторів без редактора

Федорова Л. Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті – 1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.

Пичугина Т. С., Баранов П. Ю., Пичугин С. А. Модель возведення комплексу об'єктів (расчет эффективности капитальных вложений). Харків, 1985. 136 с.

Лусь В. І., Киркач Т. С., Мандріченко О. Є., Радченко А. О. Практикум з нарисної геометрії: навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. 118 с.

Zhovinsky E. Ya., Kryuchenko N. O., Paparyha P. S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.

Один чи більше авторів із редактором

Воробей П. А. Кримінальна відповідальність за незаконну торговельну діяльність: монографія / за ред. В. К. Матвійчука. Київ : Укр. академія внутр. справ, 1996. 116 с.

Закон України «Про Національну поліцію»: наук.-практ. коментар / О. І. Безпалова, К. Ю. Мельник, О. О. Юхно та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; передм. В. В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с.

Без автора (збірники, матеріали конференцій, книги за редакцією, укладачі, упорядники)

Україна в цифрах. 2007: стат. зб. / Держ. комітет статистики України. Київ, 2008. С. 185–191.

Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с.

Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва

Правова основа діяльності органів державної влади : зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків : ФІНН, 2010. 303 с.

Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А. А. Руднік. Київ, 2003. 370 с.

Electrodes of conductive metallic oxides / J. M. Honig et al. Amsterdam: Elsevier, 1980. 260 p.

Ресурсосбережение и энергоэффективность инженерной инфраструктуры урбанизированных территорий и промышленных предприятий: материалы II Международной научно-технической интернет-конференции (2–27 февраля 2016 г., Харьков). Харьков, 2016. 150 с.

Багатотомне видання

Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології: вибрані твори. Київ : Рад. школа, 1983. Т. 1. 480 с.

Юридична енциклопедія: в 6 т. / за ред. Ю. С. Шемшученка. Київ : «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1999. Т. 2. 784 с.

Франко І. Твори: у 50 т. Т. 45. Київ, 1986. 480 с.

Енциклопедія історії України: у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (гол.) та ін. ; Ін-т історії України НАН України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. С. 36–37.

Частина видання

Розділ книги

Наумов М. С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. *Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки* : монографія / В. П. Решетило, М. С. Наумов, Ю. В. Федотова. Харків, 2014. С. 213–241.

Стаття в журналі, газеті

Яцків Я. С., Радченко А. І. Про ефективність видання наукових журналів в Україні. *Вісник НАН України*. 2012. № 6. С. 62–67.

Мозоль А. П. Злочинність мігрантів (кримінологічна характеристика). *Вісник Університету внутрішніх справ. Серія «Право»*. 1999. Вип. 7. Ч. 2. С. 112–119.

Аврамцев О. Хронограф: події в історії. *Слобідський край*. 2015. 27 січня. С. 8.

Тези доповідей у матеріалах конференцій

Скальський В. Р. Становлення методу акустичної емісії в установах Західного наукового центру. *Теорія і практика раціонального проектування, виготовлення і експлуатації машинобудівельних конструкцій* : праці 2 міжнар. наук.-техн. конф. (Львів, 11–13 листопада 2010 р.). Львів, 2010. С. 9–10.

Борисова В. І. Зміст заповіту. Проблеми цивільного права та процесу : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. О. А. Пушкіна (Харків, 27 травня 2016 р.). Харків: ХНУВС, 2016. С. 20–24.

Електронні ресурси

Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України. Київ, 2007. URL: <http://www.nas.gov.ua/publications>. (дата звернення: 19.03.2014).

Вільчик Т. Б. Відповідальність адвоката перед клієнтом: напрями гармонізації законодавства України до європейських стандартів. *Форум права*. 2016. № 1. С. 30–36. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_1_7.pdf. (дата звернення: 20.09.2016).

Харківський національний університет внутрішніх справ // Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Харківський_національний_університет_внутрішніх_справ. (дата звернення: 15.09.2016).

Axak N. Development of multi-agent system of neural network diagnostics and remote monitoring of patient. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2016. Vol. 4, № 9(82). P. 4–11. DOI: 10.15587/1729-4061.2016.75690.

Кожухівський А. Д. Імітаційне моделювання систем масового обслуговування [Електронний ресурс]: практикум / Черкас. держ. технол. ун-т. Електрон. текст, дані. Черкаси, 2009. 1 електрон. опт. диск (CD-R).

Дисертації та автореферати

(може бути не вказане місце захисту та повна назва спеціальності)

Черевко П. П. Створення юридичних осіб приватного права : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2008. 225 с.

Савченко Л. А. Особисті права та обов'язки батьків і дітей за сімейним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 1997. 27 с.

Дутко А. О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень»; Львівський держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2010. 20 с.

Закони та інші нормативні документи

Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення: 26.08.2016).

Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва

Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 / Президент України. *Офіційний вісник Президента України*. 2015. № 2. С. 14. Ст. 154.

Загальна декларація прав людини: прийнята і проголош. резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015. (дата звернення: 26.08.2016).

Гражданский кодекс Республики Беларусь. Минск : Национальный центр правовой информации республики Беларусь, 1999. 442 с.

Гражданский кодекс Российской Федерации от 30 ноября 1993 г. № 51-ФЗ. *Российская газета*. 1994. 8 декабря. № 238–239. Ст. 1551.

Архівні документи

Науковий архів Інституту історії України НАН України. Ф. 2. Оп. 3. Спр. 170. № 1. Арк. 5.

Приветственный адрес в честь 50-летия творческой и научно-педагогической работы А. Н. Бекетова от ректора ХИИКСа. *Музейный комплекс Харьков. нац. ун-та гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова*. Осн. Ф. 125. Вх. инв. № 225.

Заява приват-доцента по кафедрі філософії Київського університету П. Светлова від 23.10.1919 про необхідність читання курсу гносеології. *Державний архів м. Києва*. Ф. 16. Оп. 469. Спр. 381. 13 арк.

Стандарти, патенти, препринти, каталоги

ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 16 с. ГОСТ Р 517721-2001.

Аппаратура радиоэлектронная бытовая. Входные и выходные параметры и типы соединений. Технические требования. М., 2001. 27 с.

Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 С09К11/00, G 01T1/28, G 21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.

Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. *Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України*, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС; 06-1).

Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року. Київ : Академперіодика, 2009. 444 с.

Приклад оформлення титульного аркуша курсової роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА З
ФІНАНСІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА
НА ТЕМУ «ПЛАНУВАННЯ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ "НАЗВА ОБРАНОГО
ПІДПРИЄМСТВА"»

Варіант № _____

Студента (ки) _____ курсу _____ групи
спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії: _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Миколаїв – 20__ рік

ЗМІСТ

Стор.

ВСТУП

1. ОГЛЯД ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ НАЗВА ГАЛУЗІ (ВИДУ) ДІЯЛЬНОСТІ ОБРАНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	
2. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
3. ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ ТА АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ НАЗВА ОБРАНОГО ПІДПРИЄМСТВА	
3.1. План збуту	
3.2. Виробничий план.....	
3.3. Кошторис прямих витрат на основний вид матеріалу	
3.4. Кошторис прямих витрат на оплату праці	
3.5. Кошторис собівартості продукції	
3.6. Кошторис адміністративних витрат та витрат на збут.....	
3.7. Графік очікуваних надходжень грошових коштів від продажу продукції	
3.8. Графік очікуваних виплат грошових коштів за матеріали	
3.9. Касовий план.....	
3.10. Прогнозна фінансова звітність	
3.11. Аналіз фінансового стану підприємства	
3.12. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства та розробка заходів його фінансової санації	
4. РЕЗУЛЬТАТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ НАЗВА ОБРАНОГО ПІДПРИЄМСТВА	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

Додаток Д

Таблиця Д.1

План збуту продукції

Показник	Квартали				Річний продаж	Квартали	
	I	II	III	IV		I	II
1. Очікуваний продаж, од.							
2. Ціна продажу, тис. грн.							
3. Вартість продажу (р.1*р.2), тис. грн.							

Таблиця Д.2

Виробничий план

Показник	Квартали				За рік	Квартали	
	I	II	III	IV		I	II
1. Очікуваний продаж готової продукції, од.							
2. Запас на кінець періоду, од.							
3. Загальна потреба у готових виробках, од. (р.1+р.2)							
4. Запас на початок періоду, од.							
5. Необхідний обсяг виробництва готової продукції, од. (р.3 – р.4)							

Таблиця Д.3

Кошторис прямих витрат на основний вид матеріалу

Показник	Квартали				За рік	Квартали	
	I	II	III	IV		I	II
1. Необхідний обсяг виробництва готової продукції, од.							
2. Потреба в матеріалі на одиницю продукції, кг							
3. Потреба в матеріалі для виробництва готової продукції, кг (р.1*р.2)							
4. Запаси матеріалу на кінець періоду, кг							
5. Загальна потреба в матеріалі на виробництво, кг (р.3+р.4)							
6. Запаси матеріалу на початок періоду, кг							

**Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної
курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва**

Закінчення таблиці Д3

7. Обсяг закупівлі необхідного матеріалу в періоді, кг (р.5 – р.6)							
8. Ціна одиниці (1 кг) матеріалу, тис. грн.							
9. Вартість матеріалу для закупівлі, тис. грн. (р.7 * р.8)							

Таблиця Д.4

Кошторис прямих витрат на оплату праці

Показник	Квартали				За рік
	I	II	III	IV	
1. Середня кількість робітників					
2. Зарплата на місяць, тис. грн.					
3. Фонд зарплати на квартал, тис. грн. (р.1 * р.2 * 3 місяці)					
4. Нарахування на соціальні заходи з прямих витрат на оплату праці (22% * р.3), тис. грн.					
5. Загалом прямих витрат на оплату праці, тис. грн. (р.3 + р.4)					

Таблиця Д.5

Кошторис відрахувань до корпоративного пенсійного фонду підприємства

Показник	Квартали				За рік
	I	II	III	IV	
1. Середня кількість робітників					
2. Зарплата на місяць, тис. грн.					
3. Фонд зарплати на квартал, тис. грн. (р.1*р.2*3 місяці)					
4. Внески до корпоративного пенсійного фонду з прямих витрат на оплату праці (15%*р.3), тис. грн.					

Таблиця Д.6

Виробнича собівартість продукції, тис. грн

Показник	Квартали				За рік
	I	II	III	IV	
1. Матеріальні витрати:					
1.1. Прямі матеріальні витрати (основний вид матеріалу)					

Закінчення таблиці Д.6

1.2. Інші витрати на додаткові матеріали					
2. Прямі витрати на оплату праці					
3. Інші прямі витрати (амортизація)					
4. Загальновиробничі витрати					
5. Виробнича собівартість продукції (р.1 + р.2 + р.3 + р.4)					

Таблиця Д.7

Кошторис адміністративних витрат та витрат на збут, тис. грн

Показник	Квартали				За рік
	I	II	III	IV	
1. Витрати на збут					
2. Адміністративні витрати					
3. Загалом (р.1 + р.2)					

Таблиця Д.8

**Графік очікуваних надходжень грошових коштів
від продажу продукції**

Показник	Квартали				За рік
	I	II	III	IV	
1. Погашення товарної дебіторської заборгованості за минулий звітний рік					
2. Поквартальна оплата продукції підприємства в плановому році					
I квартал					
II квартал					
III квартал					
IV квартал					
3. Загальна сума надходжень грошових коштів (р.1 + р.2)					
4. Дебіторська заборгованість на кінець планового року					

Таблиця Д.9

Сумнівні борги

Показник	Квартали				За рік
	I	II	III	IV	
Сумнівні борги					

**Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної
курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва**

Таблиця Д.10

Графік очікуваних виплат грошових коштів за матеріали

Показник	Квартали				За рік
	I	II	III	IV	
1. Погашення товарної кредиторської заборгованості за минулий звітний рік					
2. Поквартальна виплата грошових коштів за матеріали в плановому році:					
I квартал					
II квартал					
III квартал					
IV квартал					
3. Разом виплат (р.1 + р.2)					
4. Кредиторська заборгованість на кінець планового року					

Таблиця Д.11

Касовий план

Показник	Квартали				За рік
	I	II	III	IV	
1. Касовий залишок на початок періоду					
2. Грошові надходження:					
2.1. Оплата готової продукції					
2.2. Погашення товарної дебіторської заборгованості					
2.3. Погашення іншої дебіторської заборгованості					
2.4. Відсотки від розміщення коштів пенсійного фонду					
2.5. Відсотки від розміщення надлишку грошових коштів					
3. Разом грошових коштів в наявності (р.1 + р.2)					
4. Грошові виплати:					
4.1. Виплата за матеріали					
4.2. Погашення товарної кредиторської заборгованості					
4.3. Погашення іншої кредиторської заборгованості					
4.4. Оплата прямих витрат праці					
4.5. Виплата грошових коштів по загальнопромислових витратах					

Закінчення таблиці Д.11

4.6. Виплата грошових коштів по адміністративних витратах та витратах на збут					
4.7. Платежі по фінансовому лізингу щодо обладнання					
4.8. Інвестування коштів пенсійного фонду					
4.9. Інвестування надлишку грошових коштів					
5. Разом виплат (Σ р.4.1 – 4.8)					
6. Надлишки (дефіцит) грошових коштів (р.3 – р.5)					
7. Фінансування:					
7.1. Кредитування					
7.2. Погашення боргів					
7.3. Погашення відсотків за кредитом					
8. Касовий залишок на кінець періоду (р.6 + р.7.1 – р.7.2 – р.7.3)					
9. Мінімальний касовий залишок грошових коштів					

Таблиця Д.12

Прогнозний баланс

Актив	На кінець періоду	Пасив	На кінець періоду
I. Основні засоби:		I. Власний капітал:	
Споруди		Звичайні акції	
Обладнання	Вихідні дані + закупівля обладнання	Нерозподілений прибуток	Вихідні дані + чистий прибуток планового року
Знос	Вихідні дані + амортизація за рік		
Загалом за розділом I		Загалом за розділом I	
II. Оборотні активи:		II. Поточні зобов'язання:	
Готова продукція	Запас готової продукції на кінець планового року * виробнича собівартість одиниці продукції	Кредиторська заборгованість	Кредиторська заборгованість на кінець планового року

**Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної
курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва**

Закінчення таблиці Д.12

Матеріальні запаси	запас матеріалів на кінець планового року * вартість одиниці матеріалу	Рахунки з бюджетом	Сума податку на прибуток в плановому році
Дебіторська заборгованість	Дебіторська заборгованість на кінець планового року	Короткостроковий кредит банку	Вихідні дані + додаткове залучення в плановому році – погашення в плановому році
Поточні фінансові інвестиції	Вартість придбання – продаж в плановому році		
Кошти на рахунку	Результат касового плану		
Загалом за розділом II		Загалом за розділом II	
Баланс	Σ	Баланс	Σ

Таблиця Д.13

Показники фінансового стану підприємства

Показники фінансового стану	Формула розрахунку	Норматив
1. Аналіз майнового стану підприємства:		
1.1. Коефіцієнт зносу основних засобів, %	$(\text{Знос/первісна вартість}) * 100\%$	зменшення
1.2. Коефіцієнт вибуття основних засобів	Вартість ОЗ, що вибули/ первісна вартість на початок року	
1.3. Коефіцієнт оновлення основних засобів	Вартість ОЗ, що надійшли/ первісна вартість на кінець року	Більше за коефіцієнт вибуття
2. Аналіз ліквідності підприємства:		
2.1. Коефіцієнт покриття (загальна ліквідність)	Оборотні активи/ поточні зобов'язання	більше 1

Продовження таблиці Д.13

2.2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	(оборотні активи – запаси)/ поточні зобов'язання; (грошові кошти + поточні фінансові інвестиції + дебіторська заборгованість)/ поточні зобов'язання	0,6–0,8
2.3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(грошові кошти + поточні фінансові інвестиції)/ поточні зобов'язання	більше 0,2
2.4. Чистий оборотний капітал	Оборотні активи – поточні зобов'язання; Власний капітал + довгострокові зобов'язання – необоротні активи	більше 0, збільшення
3. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства:		
3.1. Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності)	Власний капітал / пасиви	більше 0,5
3.3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Чистий оборотний капітал/ власний капітал	більше 0, збільшення
4. Аналіз ділової активності підприємства:		
4.1. Коефіцієнт оборотності активів	Чистий дохід / [(активи на початок року + активи на кінець року)/2]	збільшення
4.2. Коефіцієнт оборотності запасів	Собівартість реалізованої продукції / [(запаси на початок року + запаси на кінець року)/2]	збільшення
4.3. Виробничий цикл, дні	360/ Коефіцієнт оборотності запасів	зменшення
4.4. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чистий дохід / [(ДЗ на початок року + ДЗ на кінець року)/2]	збільшення
4.5. Тривалість обороту дебіторської заборгованості, дні	360/ Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	зменшення
4.6. Операційний цикл, дні	виробничий цикл + Тривалість обороту дебіторської заборгованості	зменшення

**Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної
курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва**

Закінчення таблиці Д.13

4.7. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Чистий дохід / [(КЗ на початок року + КЗ на кінець року)/2]	збільшення
4.8. Тривалість обороту кредиторської заборгованості, дні	360/ Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	зменшення
4.9. Фінансовий цикл, дні	Операційний цикл – Тривалість обороту кредиторської заборгованості	Збільшення (зменшення)
5. Аналіз рентабельності підприємства:		
5.1. Коефіцієнт рентабельності активів	(Чистий прибуток/ активи)*100%	більше 0, збільшення
5.2. Коефіцієнт рентабельності діяльності	(Чистий прибуток/ чистий дохід)*100%	більше 0, збільшення
5.3. Коефіцієнт рентабельності продукції	(Чистий прибуток/ собівартість)*100%	більше 0, збільшення
5.4. Рентабельність власного капіталу	(Чистий прибуток/ власний капітал)*100%	більше 0, збільшення
6. Стан грошових потоків		
Чистий грошовий потік від операційної діяльності		+
Чистий грошовий потік від інвестиц. діяльності		–
Чистий грошовий потік від фінанс. діяльності		–

**Форми фінансової звітності підприємства
БАЛАНС (Звіт про фінансовий стан)**

на _____ 20__ р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		

**Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної
курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва**

Продовження додатка Е

Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300		

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495		
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700		
Баланс	1900		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за _____ 20__ р.

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	()	()
Валовий: прибуток	2090		
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120		
Адміністративні витрати	2130	()	()
Витрати на збут	2150	()	()
Інші операційні витрати	2180	()	()
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	()	()
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	()	()
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
збиток	2355	()	()

**Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної
курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва**

Продовження додатка Е

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 20____ р.

Форма № 3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000		
Повернення податків і зборів	3005		
у тому числі податку на додану вартість	3006		
Цільового фінансування	3010		
Інші надходження	3095		
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	()	()
Праці	3105	()	()
Відрахувань на соціальні заходи	3110	()	()
Зобов'язань з податків і зборів	3115	()	()
Інші витрачання	3190	()	()
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195		
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205		
Надходження від отриманих: відсотків	3215		
дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	()	()
необоротних активів	3260	()	()

Продовження додатка Е

Виплати за деривативами	3270	()	()
Інші платежі	3290	()	()
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295		
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305		
Інші надходження	3340		
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	()	()
Погашення позик	3350		
Сплату дивідендів	3355	()	()
Інші платежі	3390	()	()
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395		
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400		
Залишок коштів на початок року	3405		
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		
Залишок коштів на кінець року	3415		

Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)
за 20__ р.

Форма № 3-н

Код за ДКУД

1801006

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
			надходження видаток
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500		

**Методичні вказівки до виконання міждисциплінарної
курсової роботи з фінансів суб'єктів підприємництва**

Продовження додатка Е

Коригування на: амортизацію необоротних активів	3505		X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510		
збиток (прибуток) від нереалізованих курскових різниць	3515		
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520		
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550		
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560		
Грошові кошти від операційної діяльності	3570		
Сплачений податок на прибуток	3580	X	
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195		
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200		X
необоротних активів	3205		X
Надходження від отриманих: відсотків	3215		X
дивідендів	3220		X
Надходження від деривативів	3225		X
Інші надходження	3250		X
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	X	
необоротних активів	3260	X	
Виплати за деривативами	3270	X	
Інші платежі	3290	X	
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295		
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300		X
Отримання позик	3305		X
Інші надходження	3340		X
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	X	
Погашення позик	3350	X	
Сплату дивідендів	3355	X	

Закінчення додатка Е

Інші платежі	3390	X	
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395		
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400		
Залишок коштів на початок року	3405		X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		
Залишок коштів на кінець року	3415		

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

**Тетяна Анатоліївна
КОНЄВА,
Світлана Анатоліївна
БУРЛАН,
Людмила Анатоліївна
ЄВЧУК**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ З ФІНАНСІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Методична серія

Випуск 318

Редактор *А. Бурмус.*
Технічний редактор *О. Петроченко.*
Комп'ютерна верстка *Д. Кардаш.*
Друк *С. Волинець*, фальцювальню-палітурні роботи *О. Мішалкіна.*

Підп. до друку 03.02.2021
Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет.
Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 3,02. Обл.-вид. арк. 1,92.
Тираж 5 пр. Зам. № 6180.

Видавець і виготовлювач: ЧНУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50–03–32, 8 (0512) 76–55–81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6124 від 05.04.2018.